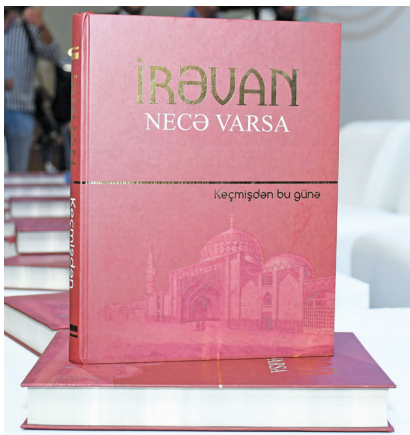

“İrəvan necə varsa: keçmişdən bu günə”

Qədim yurd yerimizin tarixi-mədəni irsi haqqında kitab

Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi ilə “İrəvan necə varsa: keçmişdən bu günə” kitabı çapdan çıxıb. VIII Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisi çərçivəsində oktyabrın 5-də Bakı Ekspo Mərkəzində kitabın təqdimatı keçirildi.

Tədbirdə çıxış edən mədəniyyət naziri Anar Kərimov qədim Azərbaycan torpağı olan İrəvandakı mədəni irsimizin tədqiqi və təbliğinin önəmindən söz açdı: “İrəvanda Azərbaycan mədəniyyətinə, tarixinə aid çoxlu izlər, əsərlər var ki, geniş ictimaiyyətə təqdim edilməlidir. Eyni zamanda beynəlxalq səviyyədə biz bu işi görməliyik. Əsrlər boyu İrəvan torpağında olan mədəni irsimizin dağıdılması, saxtalaşdırılması kimi faktlar diqqətdən kənarda qalıb. Ona görə də İrəvanda, Zəngəzurda olan mədəni irsimizi tədqiq edərək ictimaiyyətin diqqətinə çatdırmalıyıq. Bu sahədə alimlərimizin üzərinə çox önəmli iş düşür”.

Anar Kərimov qeyd etdi ki, Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən qonşu ölkələrin arxivlərində araşdırmalar aparılacaq: “Türkiyə, İran, Rusiya və Gürcüstanın arxivlərində araşdırmalara başlayacağıq ki, belə elmi mənbələr, bu sahədə olan kitablarımız daha da çoxalsın. Belə layihələrimiz çox olmalıdır. “İrəvan necə varsa: keçmişdən bu günə” bu layihə üzrə nəşr olunan ilk kitabdır”.

davamı səh. 4-də

“İrəvan necə varsa: keçmişdən bu günə”

Qədim yurd yerimizin tarixi-mədəni irsi haqqında kitab

əvvəli səh. 1-də

Nazir diqqətə çatdırdı ki, növbəti mərhələdə bu kitabın xarici dillərə tərcümə edilməsi də planlaşdırılır. Beynəlxalq ictimaiyyət bilməlidir ki, indiki Ermənistan ərazisi olan İrəvan tarixi Azərbaycan torpağıdır. Onun da əyani sübutları məhz İrəvanda olan tarixi irsimizdir.

AMEA-nın Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun baş direktoru, akademik İsa Həbibbəyli bildirdi ki, Azərbaycan tarixşünaslığında İrəvan məsələsi daha çox Ermənistan mövzusunun tərkib hissəsi kimi öyrənilib. Kitabın ən böyük əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, burada İrəvan qalası haqqındakı rəylərdən, İrəvan şəhərinin salınmasından başlayaraq günümüzdə qədər dövrü, onun ətrafında olan məsələlər zəngin arxiv sənədləri, ilkin mənbələr əsasında ictimaiyyətə təqdim edilir: “İrəvan şəhərini XIX əsrin ortalarına qədər idarə edənlərin hamısı azərbaycanlılar olub. Bu və ya digər faktlar bir daha onu göstərir ki, İrəvan birmənalı şəkildə Azərbaycan şəhəri olub. Kitabda tədqiq edilən bütün problemlər Qərbi Azərbaycan tarixi və həmin bölgə üzrə həyatın

bütün sahələrinə dair materiallar kontekstində nəzərdən keçirilib. Bu da kitabın əhəmiyyətini daha da artıraraq, onu bu sahə üzrə unikal mənbəyə çevirib”.

AMEA-nın A.Bakıxanov adına Tarix İnstitutunun baş direktoru, tarix üzrə elmlər doktoru, professor Kərim Şükürov bildirdi ki, kitabda ilk dəfə olaraq Azərbaycanın tarixi İrəvan şəhəri kompleks şəkildə tədqiq edilib: “Kitaba baxanda onun üzərindəki rəng diqqəti cəlb edir. Bu rəng təsadüfi seçilməyib, İrəvan xanlığının bayrağından gələn bir rəngdir. Həmin rəngin fonunda Azərbay-

can mədəni irsinin bir nümunəsi olan Göy məscid verilib. Bu, İrəvanın müsəlman şəhəri olmasının bir göstəricisidir”.

Daha sonra tarixçi Səbuhi Hüseynov kitab haqqında məlumat verdi. Dedi ki, kitabın birinci fəslilə İrəvan şəhərinin coğrafiyası və tarixinin əsas dövrlərindən bəhs edir. Növbəti fəsilə ermənilərin və Ermənistan dövlətinin İrəvanın azərbaycanlı əhalisinə qarşı etnik təmizləmə siyasəti, üçüncü fəsilə İrəvan şəhəri və ümumən Qərbi Azərbaycanın (indiki Ermənistan ərazisi) toponimiyası və epigrafiya abidələri araşdırılıb.

Dördüncü fəsilə Azərbaycanın mədəniyyət mərkəzlərindən biri kimi Azərbaycan dilinin İrəvan dialekti, orada Azərbaycan məktəbləri və müəllimləri, folklor, ədəbi mühit, mətbuat, teatr, memarlıq və s. məsələlər öyrənilib. Beşinci fəsil İrəvan tarixinin erməni saxtalaşdırıcıları haqqındadır. İrəvan şəhərində Azərbaycan mədəni və tarixi irsinin sonuncu yadigarı – Təpəbaşı məhəlləsinin tarixi, bu günü və mühafizəsi məsələləri isə nəşrin altıncı fəsilində araşdırılıb.

Kitabın strukturu, irəli sürülən problemlərin əhatə dairəsi və həllinə görə Azərbaycan irəvanşünaslığına böyük töhfə olmaqla onun yeni istiqamətlərini də müəyyən etməyə imkan verir.

Qeyd edək ki, kitab Mədəniyyət Nazirliyinin müvafiq əmri ilə təsdiq olunmuş Nəşr planının tərtibi və nəşriyyat məhsullarının satın alınması üzrə komissiyanın qərarına əsasən, “Aspoliqraf” MMC-nin mətbəəsində çap olunub. Kitabın elmi məsləhətçisi mədəniyyət naziri Anar Kərimov, layihənin rəhbəri və elmi redaktoru AMEA Tarix İnstitutunun baş direktoru, professor Kərim Şükürovdur.

Nurəddin